

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету суспільних наук
/Остапів Ю.О./
« 06 » жовтня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНКЛЮЗІЇ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: аудиторних – 5,5 самостійної роботи студента – 5,5	6	6
	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Форма підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Основи інклюзії в закладах дошкільної освіти» є засвоєння студентами теоретичних і практичних засад інклюзивної освіти, а також формування базових умінь і навичок, необхідних для педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами..

Завдання навчального курсу:

- сформувані у студентів цілісне уявлення про предметну сферу, генезис і концептуальні основи інклюзивної освіти;
- ознайомити студентів із нормативно-правовими засадами й особливостями організації інклюзивної освіти в дошкільних закладах в Україні;
- розкрити основи комплексної педагогічної діагностики розвитку дітей з особливими потребами та організації освітньої роботи з урахуванням різновидів відхилень у розвитку особистості;
- висвітлити структуру інклюзивного освітнього середовища в дошкільних закладах;
- ознайомити студентів з методами, засобами та формами організації інклюзивного навчання і виховання у закладах дошкільної освіти.

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов (**ІК**).

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними

КС-22. Здатність працювати в полікультурному середовищі

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Основи інклюзії в закладах дошкільної освіти**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП):

ОК 08. Вступ до спеціальності

ОК 19. Основи загальної психології

ОК 21. Вікова фізіологія та валеологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН-1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН-2
Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин	ПРН-3
Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.	ПРН-7
Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.	ПРН-8
Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуватись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.	ПРН-10
Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.	ПРН-14
Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	ПРН-20
Вміти взаємодіяти з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними	ПРН-24
Ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.	ПРН-25

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи інклюзії в закладах дошкільної освіти**»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти основи інклюзивної освіти, визначати педагогічні умови, принципи, завдання, організаційні форми, методи та засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами	ПРН-1
Аналізувати та описувати процеси розвитку, навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку, використовуючи психологічні та педагогічні поняття і категорії	ПРН-2
Розуміти особливості розвитку дітей з різними освітніми потребами, зокрема дітей з порушеннями розвитку, обдарованих дітей, а також дітей із соціально вразливих груп, включаючи представників етнічних меншин	ПРН-3
Планувати інклюзивний освітній процес у закладах дошкільної освіти, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей з особливими освітніми потребами, прогнозувати результати та ефективність навчально-виховної роботи	ПРН-7
Розробляти індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами, складати необхідні навчальні документи, враховуючи принципи універсального дизайну в освіті та розумного пристосування	ПРН-8
Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти її роль у підтримці дітей з особливими освітніми потребами та дотримуватись професійно-етичних норм роботи фахівця з раннього втручання	ПРН-10
Мати практичні навички зі збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання	ПРН-14
Враховувати рівень розвитку дітей з особливими освітніми потребами при виборі інклюзивних методик і технологій навчання та виховання, забезпечувати створення умов для їх розвитку	ПРН-20
Вміти налагоджувати ефективну взаємодію з дітьми, які мають труднощі в розвитку, зокрема внутрішньо переміщеними, та забезпечувати їхню інтеграцію в освітнє середовище	ПРН-24
Компетентно працювати в полікультурному інклюзивному освітньому середовищі, враховуючи особливості різних соціокультурних груп та забезпечуючи рівні можливості для всіх дітей	ПРН-25

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- поточне опитування;
- презентація результатів виконаних завдань і досліджень;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, презентація самостійної роботи.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	CP	50	100
5	5	5	5	5	5	20		

T1, T2... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	CP	50	100
5	5	5	5	5	5	20		

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	6	30
Презентація / аналітичне завдання	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	8	100	8	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше і друге запитання покликані оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях.

Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше і друге запитання модульної контрольної роботи максимально можуть бути оцінені у 10 балів кожне.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «*Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:
виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:
- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук

Предметне поле інклюзивної педагогіки і її місце в системі педагогічних наук. Понятійний апарат і ключові категорії інклюзивної педагогіки («інклюзивне навчання», «інклюзивна освіта», «інклюзивна група», «особливі освітні потреби», «психолого-педагогічний супровід» та ін.). Функції та завдання інклюзивної педагогіки. Зв'язок інклюзивної педагогіки з іншими науками. Теоретико-методологічні основи досліджень у галузі інклюзивної педагогіки. Інклюзивна освіта в системі професійної підготовки майбутнього фахівця.

Тема 2. Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства

Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти в сучасному світі. Ставлення суспільства до осіб з психофізичними порушеннями. Інклюзивне суспільство. Інклюзивна освіта як забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти. Функції та завдання інклюзивної освіти. Принципи інклюзивної освіти. Переваги та недоліки інклюзивної освіти. Моделі інклюзивної освіти. Толерантність як умова функціонування системи інклюзивної освіти.

Тема 3. Історія розвитку інклюзивної освіти

Історичні передумови та чинники, що обумовлювали становлення і розвиток інклюзивної освіти. Соціально-культурний контекст змін в освіті дітей з особливими потребами. Еволюція концептуальних підходів до інклюзивної освіти та навчання. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Європи. Етапи розвитку інклюзивної освіти в Україні. Сучасні тенденції та труднощі розвитку інклюзивної освіти у світі.

Тема 4. Інклюзивна освіта в дошкільних закладах зарубіжних країн

Загальні характеристики інклюзивної освіти в зарубіжних країнах. Інклюзивна освіта в дошкільних закладах США та Канади. Досвід реалізації інклюзивної освіти в Німеччині та Австрії. Забезпечення інклюзивної освіти в Італії та Франції. Навчання дітей дошкільного віку з особливими потребами в країнах Скандинавії. Мережа дошкільних закладів в Бельгії та Нідерландах. Інклюзивна дошкільна освіта в постсоціалістичних країнах Центрально-Східної Європи.

Тема 5. Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти

Міжнародна політика та міжнародні організації у сфері навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Міжнародне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. Нормативні документи, які регулюють інклюзивне навчання в освітніх закладах України.

Тема 6. Інклюзивна дошкільна освіта в Україні

Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні. Система управління освітою дітей з особливими потребами в Україні. Дошкільні навчальні заклади, які забезпечують освіту дітей з особливими освітніми потребами. Ресурсні можливості інклюзивної освіти в Україні. Аналіз системи надання освітніх послуг дітям дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Проблеми і здобутки інклюзивної освіти в Україні.

МОДУЛЬ 2

Тема 7. Дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку

Розвиток особистості в умовах сучасного суспільства. Функції соціалізації особистості. Соціалізація дитини дошкільного віку з ООП. «Норма» і «відхилення» у розвитку дитини. Основні види та причини відхилень у психофізичному розвитку особистості. Розвиток психіки дітей дошкільного віку з особливими потребами. Дитина з обмеженими можливостями як суб'єкт інклюзивного навчання у дошкільному закладі. Навчальні можливості дітей з різними особливостями психофізичного розвитку. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Особливості соціалізації дітей із порушеннями інтелектуального розвитку в інклюзивних групах. Ключові проблеми і труднощі в навчанні осіб з особливими потребами.

Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у дошкільних закладах

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини дошкільного віку з особливими потребами в межах дошкільного закладу. «Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» (2018 р.). Задання, принципи та організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини дошкільного віку. Особливості психолого-педагогічного супроводу дитини в закладі дошкільної освіти. Сучасні методики та технології соціально-педагогічної взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічні засади взаємодії дітей в інклюзивній групі.

Тема 9. Соціально-педагогічна діяльність вихователя в умовах інклюзивної освіти

Професійні вимоги до фахівців, які працюють в інклюзивному освітньому середовищі. Підготовка вихователя до соціально-педагогічної діяльності в інклюзивній групі. Особливості педагогічної роботи вихователя ЗДО. Професійна компетентність і обов'язки вихователя при виконанні педагогічної діяльності в інклюзивній групі. Роль асистента вихователя в інклюзивній групі. Порівняння обов'язків вихователя та асистента вихователя. Труднощі соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти.

Тема 10. Батьки дитини як учасники навчального-виховного процесу.

Роль батьків у процесі інтегрування дитини дошкільного віку з особливими потребами. Права батьків як учасників освітнього процесу. Завдання батьків як членів навчальної команди. Взаємодія батьків з вихователями в системі інклюзивної освіти. Соціально-педагогічний патронат сімей, які мають дітей з особливими освітніми потребами. Тактика роботи з батьками. Партнерство між батьками та закладом дошкільної освіти в розбудові сприятливого інклюзивного середовища.

Тема 11. Організаційні засади інклюзивної освіти в дошкільному закладі

Складові інклюзивного середовища в дошкільному закладі. Етапи впровадження інклюзивного навчання. Особливості організації інклюзивного навчання у закладі дошкільної освіти. Труднощі та проблеми інклюзивного навчання у дошкільному закладі. Особливості організації навчання в інклюзивному навчальному закладі. Навчально-виховний процес в інклюзивних групах.

Тема 12. Методичні аспекти інклюзивного навчання і виховання в закладі дошкільної освіти

Педагогічний процес в умовах інклюзивного освітнього середовища. Навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти. Інструментарій і критерії дидактичного діагностування дітей дошкільного віку в інклюзивній групі. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами. Індивідуальний план як основа роботи з особливими дітьми. Організаційні форми навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами в межах ЗДО. Методи інклюзивного навчання. Види навчальних занять в інклюзивному контексті. Диференційоване викладання як засіб задоволення навчальних потреб дітей в інклюзивній групі.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук	12	4	2			6
Тема 2. Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства	10	2	2			6
Тема 3. Історія розвитку інклюзивної освіти	10	2	2			6
Тема 4. Інклюзивна освіта в дошкільних закладах зарубіжних країн	12	2	4			6
Тема 5. Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	10	2	2			6
Тема 6. Інклюзивна дошкільна освіта в Україні	10	2	2			6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль 1	64	14	14			36
Модуль 2						
Тема 7. Дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку	10	4	2			4
Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у дошкільних закладах	8	2	2			4
Тема 9. Соціально-педагогічна діяльність вихователя в умовах інклюзивної освіти	10	2	4			4
Тема 10. Батьки дитини як учасники навчального-виховного процесу	8	2	2			4
Тема 11. Організаційні засади інклюзивної освіти в дошкільному закладі	8	2	2			4
Тема 12. Методичні аспекти інклюзивного навчання і виховання в закладі дошкільної освіти	12	4	4			4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль 2	56	16	16			24
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук	10	2				8
Тема 2. Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства	10					10
Тема 3. Історія розвитку інклюзивної освіти	10		2			8
Тема 4. Інклюзивна освіта в дошкільних закладах зарубіжних країн	10					10
Тема 5. Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	10		2			8
Тема 6. Інклюзивна дошкільна освіта в Україні	10	2				8
Разом за модуль 1	60	4	4			52
Модуль 2						
Тема 7. Дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку	10	2				8
Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у дошкільних закладах	10		2			8
Тема 9. Соціально-педагогічна діяльність вихователя в умовах інклюзивної освіти	10	2				8
Тема 10. Батьки дитини як учасники навчального-виховного процесу	10					10
Тема 11. Організаційні засади інклюзивної освіти в дошкільному закладі	10		2			8
Тема 12. Методичні аспекти інклюзивного навчання і виховання в закладі дошкільної освіти	10	2				8
Разом за модуль 2	60	6	4			50
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук	2	
2	Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства	2	
3	Історія розвитку інклюзивної освіти	2	2
4	Інклюзивна освіта в дошкільних закладах зарубіжних країн	4	
5	Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	2	2
6	Інклюзивна дошкільна освіта в Україні	2	
7	Дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку	2	
8	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у дошкільних закладах	2	2
9	Соціально-педагогічна діяльність вихователя в умовах інклюзивної освіти	4	
10	Батьки дитини як учасники навчального-виховного процесу	2	
11	Організаційні засади інклюзивної освіти в дошкільному закладі	2	2
12	Методичні аспекти інклюзивного навчання і виховання в закладі дошкільної освіти	4	
	Разом	30	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Інклюзивна педагогіка в системі педагогічних наук	6	8
2	Інклюзивна освіта як умова розвитку сучасного суспільства	6	10
3	Історія розвитку інклюзивної освіти	6	8
4	Інклюзивна освіта в дошкільних закладах зарубіжних країн	6	10
5	Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	6	8
6	Інклюзивна дошкільна освіта в Україні	6	8
7	Дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку	4	8
8	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у дошкільних закладах	4	8
9	Соціально-педагогічна діяльність вихователя в умовах інклюзивної освіти	4	8
10	Батьки дитини як учасники навчального-виховного процесу	4	10
11	Організаційні засади інклюзивної освіти в дошкільному закладі	4	8
12	Методичні аспекти інклюзивного навчання і виховання в закладі дошкільної освіти	4	8
	Разом	60	102

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для студентів з курсу «Основи інклюзії в закладах дошкільної освіти» передбачають самостійний характер виконання, враховують індивідуальні особливості, пізнавальні можливості здобувачів вищої освіти.

1. Підготувати опорний словник базових понять з дисципліни.
2. Опрацювати основні міжнародні документи, які стосуються прав дитини та дітей з інвалідністю.
3. Систематизувати базові нормативно-законодавчі документи, які регулюють інклюзивне навчання в дошкільних закладах освіти в Україні.
4. Дослідити міжнародний досвід організації інклюзивної освіти у дошкільних закладах (на прикладі США, Канади, Австралії)
5. Розглянути практики країн із розвинутою системою інклюзії у ЗДО (на прикладі Італії, Швеції, Фінляндії).
6. Розробити презентацію щодо основних механізмів функціонування інклюзивної групи
7. Підготувати коротку характеристику усіх категорій дітей з особливими освітніми потребами.
8. Підготувати методичні рекомендації для педагогів щодо роботи з дітьми з різними видами інвалідності (з порушенням зору, слуху, мовленнєвими труднощами та ін.)
9. Підготувати інформацію про основні функції та обов'язки кожного члена команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.
10. Вивчити моделі взаємодії між педагогами, батьками та фахівцями (психологами, логопедами).
11. Запропонувати методи ефективного залучення батьків до освітнього-виховного процесу.
12. Розробити дидактичні матеріали для інклюзивного навчання дітей дошкільного віку (картки, тактильні матеріали ігри для дітей з різними освітніми потребами).
13. Розробити тести для оцінки інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку відповідно до їх вікових можливостей.
14. Розробити завдання для оцінки творчих здібностей дітей дошкільного віку.
15. Підготувати перелік та вимоги до оформлення документації асистента вихователя в інклюзивній групі ЗДО.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний пристрій для проведення лекційних і практичних занять, ноутбук, програмне забезпечення та ін.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи: колект. монографія / Д. Аргіропулос та ін.; відп. ред. Г.Давиденко. Вінниця: Нілан, 2016. 241 с.
2. Колупасва А., Тараненко О. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
3. Колупасва А.А., Таранченко О.М. Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 232 с.
4. Малишевська І.А. Теоретико-методичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища: монографія. Умань: СПД «Сочінський», 2018. 386 с.
5. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навч. посіб. / Ю. Д. Бойчук та ін. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 337 с.
6. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К.: Агенство «Україна», 2019. 300 с.
7. Розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами: навч.-метод. посіб. / Литвин І.М., Басик В.В., Гавриленко Т.Л., Галушко М.І. Черкаси: КНЗ "ЧОПОПП ЧОР", 2020. 80 с.
8. Удич З. І. Інклюзивна освіта. Практикум для студентів педагогічних спеціальностей: навч. посіб./ Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ін-т педагогіки та психології. Тернопіль: Прінт-офіс, 2016. 141 с.
9. Удич З.І. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: КЦ «ПРИНТ-ОФІС», 2015. 378 с.
10. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2020. 264 с.

Допоміжна література

1. Алексеева Н. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами: поняття та зміст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 45(1). С. 148-152.
2. Глоба О. Про національну систему надання корекційно-реабілітаційних послуг в Україні. *Інклюзивна освіта: досвід і перспективи: монографія*. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 76–88.
3. Горішна Н. М. Інклюзивна освіта: підходи до розуміння та виклики розвитку. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 6. С. 23-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_6_7
4. Ключкович Т. В., Попадич О. О. Підготовка майбутніх учителів до діяльності в інклюзивному освітньому середовищі початкової школи в умовах дистанційного навчання. *Сучасні тенденції та концептуальні шляхи розвитку освіти і педагогіки [зб. наук. пр.]: матеріали VIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 26 січня 2022 р.)*. Київ, 2022. С. 79–83.
5. Ключкович Т. Інклюзивна освіта в Словаччині: нормативні основи та пріоритети розвитку. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 54. Том 1. С. 280-285
6. Ключкович Т. Інклюзивна освіта: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. загальної педагогіки та педагогіки вищої школи]. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 50 с.
7. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку /навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В.,

Бобренко І. В., М'якушко О. І., Сухіна І. В., Трикоз С. В. За наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. М'якушко. К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.

8. Мартинчук О. В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. Вип. 7(1). С. 260-280.

9. Матвєєва Н. Інклюзивна освіта в Україні: соціально-педагогічний аспект. *Освітній простір України*. 2017. Вип. 11. С. 180-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2017_11_32

10. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ООП: навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 141с.

11. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.

12. Положення про інклюзивно-ресурсний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Наказ МОН України від 08 червня 2018 р. № 609. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>

14. Психологічний супровід інклюзивної освіти: метод. рек. / заг. ред. А. Обухівська. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.

15. Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами (Саламанка, Іспанія, 7-10 червня 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text

16. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів. Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї від 20 грудня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306#Text

17. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: метод. посіб. / за заг. ред. Н. Софій. Київ: «Плеяди», 2015. 66 с.

18. Удич З. Практикум "інклюзивна освіта" в організації навчальної діяльності майбутніх педагогів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 20(3). С. 148-153. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2018_20\(3\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2018_20(3)_31)

19. Федоренко О. Інклюзивне навчання: оцінювання досягнень учнів з особливими освітніми потребами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2018. № 2 (86). С. 76–86.

20. Шевців З. М. Теоретичні основи інклюзивної педагогіки. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2016. Вип. 13(1). С. 152-155.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>

2. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

3. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України URL: <https://ispukr.org.ua/>

4. Методичний портал. URL: <http://www.metodportal.net>

5. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/>

6. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

7. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

8. Інститут корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. URL: <https://npu.edu.ua/kontakty-npu/adresy-i-telefonu/institut-korektsiinoi-pedahohiky-ta-psykholohii>

9. Українська педагогіка. URL: <http://www.ukped.com>

10. Institute for International Studies in Education URL: <https://www.iise.pitt.edu/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток_).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток_).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток_).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток_).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)